

سناریوی پر حرف و حدیث افزایش نرخ گاز صنعت پتروشیمی کشور

یکی از مهمترین مباحث اقتصادی مطرح شده طی شش ماهه اخیر رکود بازار سرمایه و نزول بی‌وقفه این بازار در کنار رکود تورمی حادث شده در کشور می‌باشد. بازار سرمایه به عنوان یکی از کارآمدترین بازوهای اقتصاد طی چند ماه پایانی سال گذشته و ابتدای سال جاری با چالش جدی مواجه بوده است.

به عقیده اکثر کارشناسان در کنار برخی ابهامات سیاسی به خصوص در حوزه مذاکرات هسته‌ای مهمترین عامل نزول و افت بازار طی این مدت مربوط به افزایش نرخ گاز پتروشیمی‌ها و رکود این صنعت و به دنبال آن رکود بازار سرمایه بوده است. اما به واقع این تصمیم چگونه اتخاذ شد و آیا در زمان اتخاذ آن این همه پیامد و بازخورد ویران کننده آن در نظر گرفته شد؟!

لذا در ادامه شرحی اجمالی از چگونگی اصلاح و تصویب نرخ گاز پتروشیمی‌ها ارائه می‌گردد: بی‌شک پیشتاز و لیدر چند سال اخیر بازار سرمایه، گروه صنایع پتروشیمی بوده است که به ویژه پس از جهش صعودی نرخ ارز، سودآوری این شرکتها در مقطعی رشد فزاینده‌ای یافت و به همراه آن بازار سرمایه کشور هم دچار رونق و رشد بی‌وقفه‌ای گردید. اما یکی از دلایل سودآوری و رونق این صنعت علاوه بر بحث رشد نرخ ارز و سود حاصل از صادرات محصولات، مزیت ویژه آن در بحث نرخ گاز بوده چرا که پایه اصلی پتروشیمی گاز طبیعی است که ۳۳ درصد آن به صورت خوراک و ۶۷ درصد آن نیز به عنوان سوخت مصرف می‌شود و سالها بود که هر متر مکعب گاز به قیمت حدود ۳ سنت به این صنعت داده می‌شد.

البته ذکر این نکته نیز ضروری است که هر صنعتی متناسب با مزایای موجود منطقه‌ای سرمایه‌گذاری و راه‌اندازی می‌شود و با توجه به منابع فراوان نفت و گاز کشور این صنعت نیز جهت توسعه در کشور، مناسب ارزیابی گردیده و در سند چشم‌انداز کشور، گسترش آن در دستور کار قرار گرفته است و اوج سودآوری آن هم در شش ماهه پایانی سال ۹۱ و شش ماهه ابتدایی سال ۹۲ رقم خورد که مصادف شد تا جهش نرخ ارز، علاوه بر نرخ مواد اولیه ارزان، نرخ محصولات آن هم افزایش قابل توجهی یافته و سود بسیار مناسبی از این صنعت شناسایی گردد. البته باید توجه داشت که عمده این صنعت دولتی بوده و این سود بیشتر از همه شامل خود دولت گردید.

اما در اقدامی عجیب و تأمل برانگیز با وجودی که نرخ گاز در قانون هدفمندی یارانه‌ها تعیین و در اختیار دولت قرار داشت وزارت نفت پیشنهاد بازنگری نرخ گاز پتروشیمی‌ها را صادر نمود تا این موضوع به مجلس کشیده شود و مجلس هم شاید بدون بررسی عواقب ناشی از تصمیم خود، نرخ خوراک پتروشیمی‌ها را از ۳ سنت به ۱۸ سنت و نرخ سوخت آنها را نیز برای هر متر مکعب گاز به ۲۶۵ تومان افزایش داد.

موضوعی که حتی در زمان گمانه‌زنیها، شایعات آن هم بازار را دچار شوک و رکود نمود و پس از تصویب و ابلاغ آن نیز طی شش ماه بازار را با بیش از ۲۰ هزار واحد افت مواجه نمود. تا این که چانه‌زنیها در خصوص تعدیل نرخ‌های ابلاغی شروع شد و پس از ماهها بحث و بررسی نرخ خوراک به ۱۳ سنت و نرخ گاز نیز با ۳۰ درصد کاهش به حدود ۲۰۰ تومان تقلیل یافت.

گرچه این تعدیل هنوز آن طور که باید و شاید به پویایی و خروج این صنعت از رکود نینجامیده و هنوز هم ابهاماتی درخصوص آن عنوان می‌شود و نظر به اینکه نرخ تعدیلی هم در مقایسه با نرخ‌های سال گذشته از افزایش قابل توجهی برخوردار است اما به نظر می‌رسد بیان این صنعت را باید با نرخ‌های حاضر سنجید و با توجه به شرایط فعلی نسبت به صنایع پتروشیمی کشور تصمیم‌گیری نمود ولی در شرایط موجود به نظر می‌رسد طرح‌های در دست اقدام و پروژه‌های آتی این صنعت همچنان مسکوت بماند تا با توجه به این اقدامات در خصوص ادامه یا منتفی شدن آنها تصمیم‌گیری شود.

اما نکته جالب دیگر این موضوع طرح آن توسط دولت (وزارت نفت) و مخالفت دولت با افزایش حادث شده است به گونه‌ای که به نظر می‌رسد در بدنه دولت به نوعی ناهماهنگی وجود دارد و دولت با طرح وزارت خود مخالفت می‌نماید حال آن که قاعدتاً باید طرح‌های دولتی در بدنه دولت بررسی و چکش‌کاری شده و سپس به مجلس یا سایر ارگانهای ذیربط ارسال شود که در این مورد مهم چنین اتفاقی نیفتاده و همچنان دولت در نقش حامی این صنعت در حال چانه‌زنی است حال آن که این موضوع از ابتدا در دست دولت بود و نیازی به ارائه آن به مجلس نبود.

به هر روی، با تعدیل نرخ خوراک و سوخت گاز با وجودی که نرخ‌های تعیین شده باز هم بالاتر از سایر صنایع تعیین شده است اما با توجه به این که قیمت محصولات این صنعت بر مبنای نرخ‌های بین‌المللی سنجیده و اعمال می‌شود لذا نرخ محصولات آن با رشد مناسبی مواجه خواهد شد و از این بابت سودآوری این صنعت با تعدیل مثبت قابل توجهی روبرو می‌شود.

شایان ذکر است که اگر قرار بود هزینه سوخت با همان نرخ ۲۶۵ تومان به ازاء هر متر مکعب محاسبه گردد، با توجه به این که سالانه بالغ بر ۱۴ میلیارد متر مکعب گاز مورد مصرف این صنعت قرار می‌گیرد، حدود ۳۷۱۰ میلیارد تومان فقط هزینه سوخت گاز به صنعت پتروشیمی تحمیل می‌شد که با تعدیل صورت گرفته و با کاهش ۸۸۰ میلیارد تومانی، این میزان تا ۲۸۳۰ میلیارد تومان کاهش می‌یابد که در کنار اصلاح صورت گرفته در خصوص نرخ خوراک و افزایش نرخ صادرات می‌توان به چشم‌انداز مطلوبی برای این صنعت امیدوار بود.

گرچه به نظر می‌رسد بازاری که فقط از ناحیه رکود این صنعت طی شش ماه گذشته بیش از یکصد هزار میلیارد تومان از ارزش خود را از دست داده است برای ترمیم و رونق خود به زمان بیشتر و پارامترهای دیگری نیز نیاز خواهد داشت.

اما ذکر این نکته اساسی هم ضروری است و آن این که همواره تصمیمات عجولانه، غیرکارشناسی و خلق‌الساعه و مقطعی زیانها و تبعات جبران ناپذیری را در کشور به همراه داشته است لذا انتظار می‌رود دولت جدید که خود را با شعار تدبیر و امید همراه کرده است اشتباهات گذشته را تکرار نکند و در تصمیم‌گیریهای کلان کشور همه جوانب امر را در نظر گرفته و سپس اقدام نماید که مانند این مورد نیاز به بررسی و ارزیابی و اصلاح مجدد آن، آن هم پس از زیان قابل توجه حادث شده نباشد تا موجب جلب اعتماد عمومی جامعه گردیده و شاهد پویائی و رونق روزافزون کشور در حوزه‌های مختلف کشور در آینده باشیم.

گردآورنده: مهرا ن مسائلی